

PRESSITEADE nr 111/23

Luxembourg, 22. juuni 2023

Kohtujuristi ettepanek kohtuasjas C-281/22 | G. K. jt (Euroopa Prokuratuur)

Euroopa Prokuratuuri piiriülesed uurimised: kohtujurist Čapeta teeb Euroopa Kohtule ettepaneku otsustada, et kohus võib abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigis kontrollida ainult menetluslikke küsimusi

Euroopa Prokuratuur on kõrgharastemel vastastikuse tunnustamise süsteem, milles on ühtlasi tagatud põhiõiguste kaitse

Euroopa Prokuratuuril on Euroopa Liidu finantshuvisid mõjutavate kuritegude uurimise ja nendega seoses süüdistuste esitamise pädevus. Kõnealusel kohtuasjas paluti Euroopa Kohtul esimest korda tõlgendada õigusakti, millega asutati Euroopa Prokuratuur ja kehtestati selle toimimise eeskirjad, nimelt Euroopa Prokuratuuri määrust.

Selles kohtuasjas süüdistatakse mitut füüsilist ja juriidilist isikut selles, et nad töötasid välja skeemi, et importida Bosniast ja Hertsegoviinast Euroopa Liitu biodiisli, mis on nende väitel toodetud kasutatud toiduõlist. See „kasutatud toiduõli“ oli enne väidetavalt imporditud Bosniasse ja Hertsegoviinasse Ameerika Ühendriikidest. On alust arvata, et biodiisel oli toodetud Ühendriikides ilma vahepealsete töötlus- ja tootmisetappideta Bosnias ja Hertsegoviinas. Euroopa Prokuratuur viib asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri kaudu (Saksamaal) läbi eeluurimist seoses nende väidetavalt võltsitud deklaratsioonidega, millega tekitati kahju saamata jäänud tuluna ligikaudu 1 295 000 eurot. Väidetava kahju puhul on tegemist liidu finantshuviga ja seega kuulub see Euroopa Prokuratuuri pädevusse.

Ehkki peamine uurimine toimub Saksamaal, pidas Euroopa Prokuratuur vajalikuks korraldada piiriülese uurimise Austrias. Seepeale määras asja menetlev (Saksa) Euroopa delegaatprokurör süüdistatavate vara läbiotsimise ja arestimise abistavale Euroopa delegaatprokurörile (Austrias).

Austria õiguse kohaselt nõuab aga selline uurimismeede kohtu eelnevat luba. Abistava Euroopa delegaatprokuröri taotlusel tegi kohus seetõttu kohtumäärused elu- ja äriruumide läbiotsimiseks, et arestida potentsiaalselt süüstavaid dokumente ja riistvara.

Süüdistatavad esitasid 1. detsembril 2021 liidumaa kõrgeimale kohtule Viinis (Austria) kaebused Austria nelja kohtu heaks kiidetud läbiotsimismääruste peale. Nad leiavad, et loa saanud läbiotsimis- ja arestimismeetmed ei olnud vajalikud ega proportsionaalsed.

Liidumaa kõrgeim kohus otsustas esitada Euroopa Kohtule eelotsuse küsimused, et saada teada, kas tal on õigus teha täielik kohtulik kontroll (nagu puhtalt riigisisese olukorras) või peab tema kontroll piirduma üksnes selliste piiriüleste uurimismeetmete rakendamise menetluslike küsimustega.

Oma tänases ettepanekus analüüsis kohtujurist Tamara Čapeta kõigepealt võimalusi, kuidas Euroopa Kohus saab selles olukorras õigusnorme tõlgendada. Võttes seejärel arvesse Euroopa Prokuratuuri tõhusust ja põhiõiguste kaitset, tegi ta Euroopa Kohtule ettepaneku otsustada nii: **Euroopa Prokuratuuri regulatsiooni tuleb mõista nii,**

et see lubab abistava Euroopa delegaatprokuröri kohtul (käesoleval juhul Austrias) kontrollida üksnes uurimismeetme rakendamisega seotud aspekte ja nõustuda asja menetleva Euroopa delegaatprokuröri (käesoleval juhul Saksamaal) hinnanguga, et meede on põhjendatud.

Esiteks märkis kohtujurist, et Euroopa Prokuratuuri määrus reguleerib Euroopa Prokuratuuri menetlusi vaid osaliselt. Ühe olulise aspektina ei ole selles sõnagi piiriüleste uurimismeetmete puhul kohtu loa vajalikkuse kohta. See on jäetud liikmesriikide karistusõiguse otsustada.

Kohtujurist rõhutas samas, et Euroopa Prokuratuuriga sooviti luua tõhus mehhanism liidu finantshuve kahjustavate kuritegude vastu võitlemisel. Selle alla käivad ka piiriülesed uurimised.

Täielik kohtulik kontroll abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigis võib endaga kaasa tuua selle, et Euroopa Prokuratuuri piiriülesed uurimised on soovitud vähem tõhusad. Ülesannete jaotus kohtu loa andmisel, kusjuures abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi kohus võib kontrollida üksnes uurimismeetme rakendamisega seotud aspekte, ei ole vastuolus Euroopa Prokuratuuri määruse sõnastusega ja vastab paremini määruse eesmärgile luua tõhus süsteem Euroopa Liidu finantshuve kahjustavate kuritegude vastu võitlemiseks.

Selline lahendus, mis lähtub asjaolust, et Euroopa Prokuratuur läheb vastastikuse tunnustamise osas senisest kaugemale, kaitseb kohtujuristi sõnul ka kahtlustatavate ja süüdistatavate põhiõigusi piiriülestes uurimistes, eelkõige tulenevalt Euroopa Prokuratuuri määruse laiemast kontekstist.

Täpsemalt sisaldab Euroopa Prokuratuuri määrus mitmesuguseid meetmeid, millega tagatakse põhiõiguste kaitse. Näiteks tegutseva Euroopa delegaatprokuröri ja abistava Euroopa delegaatprokuröri teabevahetus piiriülese uurimismeetme määramise korral, Euroopa Prokuratuuri menetlustes kahtlustatavate ja süüdistatavate õiguste loetelu ja liikmesriikide kohustus näha ette õiguskaitsevahendid Euroopa Prokuratuuri menetlustoimingute vaidlustamiseks.

Lubades abistava Euroopa delegaatprokuröri liikmesriigi kohtul kontrollida üksnes uurimismeetme rakendamisega seotud aspekte, on seega tagatud, et Euroopa Prokuratuur täidab oma ülesandeid tõhusalt ega ohusta põhiõiguste kaitset.

MÄRKUS: Kohtujuristi ettepanek ei ole Euroopa Kohtule siduv. Kohtujuristi ülesanne on täiesti sõltumatult teha Euroopa Kohtule ettepanekuid talle määratud asjade õigusliku lahenduse kohta. Euroopa Kohtu kohtunikud asuvad selles kohtuasjas nõu pidama. Kohtuotsus tehakse hiljem.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teiste liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Ettepaneku [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle ettekandmise päevast.

Täiendavat teavet annab Marta Osleja, ☎ (+352) 4303 6005.

Hoiame ühendust!

